

Inburgering van geestelijke bedienaren

EEN HANDLEIDING VOOR GEMEENTEN

Colofon

Titel:

Inburgering van geestelijke bedienaren : Een handleiding voor gemeenten

Auteur:

Marli Tijssen, CINOP

Met dank aan:

Maria van der Vegt

Bastienne Thoolen

Opdrachtgever:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Opmaak:

Evert van de Biezen

CINOP, 's-Hertogenbosch

www.cinop.nl

Ministerie van Binnenlandse Zaken en

Koninkrijksrelaties

Postbus 2001 I

2500 EA Den Haag

Telefoon: 070-3027787

www.minbzk.nl

© Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties 2001

Niets uit deze uitgave mag worden
vermenigvuldigd of openbaar gemaakt
door middel van druk, fotokopie, op
welke andere wijze dan ook, zonder
vooraf schriftelijke toestemming van
de uitgever.

Distributie:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

December 2001

Voorwoord

Het integratiebeleid van de overheid is gericht op de totstandkoming van een samenleving waarin de leden van etnische minderheidsgroepen hun burgerrechten voluit kunnen realiseren en hun maatschappelijke rechten en plichten waarmaken. Allerlei maatschappelijke voorzieningen, instellingen en organisaties worden op hun verantwoordelijkheid aangesproken om te werken aan kansen voor alle maatschappelijke groeperingen. Dat geldt ook voor levensbeschouwelijke instituties, aangezien zij functioneren in het kader van zingevingsvraagstukken. Een actief lidmaatschap van een levensbeschouwelijke gemeenschap kan een effectieve steun betekenen voor etnische minderheden om zich van een goede plaats in de samenleving te verzekeren. Geestelijke bedienaren van levensbeschouwelijke instituties van etnische minderheden kunnen een belangrijke rol spelen in dit integratieproces. Zij zullen daarvoor echter moeten beschikken over voldoende taalbeheersing en kennis van de Nederlandse samenleving om hun eigen inburgering vorm te kunnen geven, maar tegelijkertijd ook om in te kunnen spelen op de verwachtingen die vanuit de gemeenschap en vanuit de Nederlandse samenleving aan hen gesteld worden.

Dit geldt ook voor bijvoorbeeld geestelijke bedienaren die naar Nederland komen voor de in Nederland woonachtige islamitische of hindoestaanse etnische minderheidsgroepen. Zij zullen voldoende voorbereid moeten zijn op de Nederlandse samenleving en de plaats van het geloof en de bedienaar daarbinnen. Het algemeen inburgeringstraject -zoals dat door iedere nieuwkomer wordt doorlopen- is echter onvoldoende toegespitst op de specifieke situatie en informatie-behoefte van geestelijke bedienaren als het gaat om specificiteit van thema's in relatie tot de beperkte tijd die hun in het algemeen ter beschikking staat.

Om die reden heeft de directie Coördinatie Integratiebeleid Minderheden van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties CINOP de opdracht verstrekt een 'Oriëntatieprogramma voor geestelijke bedienaren' te ontwikkelen, deels als aanvulling op en deels ter vervanging van de modules uit het reguliere inburgeringstraject dat voor iedere Nieuwkomer van toepassing is. In eerste instantie is een oriëntatieprogramma ontwikkeld ten behoeve van imams. Het programma is echter zodanig ontwikkeld dat het snel kan worden aangepast ten behoeve van oriëntatiecursussen aan geestelijke bedienaren van andere geloofsrichtingen.

Met dit programma komt voor de uitvoeringsinstanties van de Wet Inburgering Nieuwkomers materiaal beschikbaar om geestelijke bedienaren toe te rusten met voldoende -en adequate- kennis en vaardigheden om hun eigen inburgering vorm

te kunnen geven en om te voldoen aan de verwachtingen die hun door de geloofsgemeenschap en de Nederlandse samenleving gesteld worden.

In de hiernavolgende handleiding, die geschreven is voor uitvoeringsinstanties van de WIN (met name gemeenten c.q., bureaus Nieuwkomers, maar ook Vluchtelingenwerk en Arbeidsvoorziening), wordt ingegaan op de achtergronden en uitgangspunten van het programma, op de inhoudelijke en organisatorische vormgeving en op de financiële aspecten die bij de uitvoering van het programma aan de orde komen.

Inhoudsopgave

1	Achtergrond	1
1.1	Religie in de multiculturele samenleving	1
1.2	Kansen voor levensbeschouwelijke instituties	2
1.3	Verwachtingen die aan de geestelijke bedienaren gesteld worden in het land van herkomst	3
1.4	Mogelijke verwachtingen die aan de geestelijke bedienaren in Nederland gesteld kunnen worden	3
1.4.1	Geestelijk bedienaar	4
1.4.2	Geestelijk verzorger	4
1.4.3	Vertegenwoordiger van de groep naar buiten	5
1.5	Competenties van de geestelijk bedienaar	5
1.6	Scholing en opleiding en de rol van de overheid	5
1.6.1	Fase 1: het reguliere inburgeringsprogramma met extra woordenschat als aanvulling	6
1.6.2	Fase 2: het specifieke deel van het inburgeringstraject voor geestelijke bedienaren	7
2	Het specifieke programma ten behoeve van de oriëntatie op de maatschappelijke en talige aspecten van de functie-uitoefening van geestelijke bedienaren	9
2.1	Het opleidingsprofiel van de deelnemers	10
2.2	De doelen van het specifieke programma voor geestelijke bedienaren	11
2.2.1	Doelen introductie op de maatschappelijke aspecten van de functie-uitoefening van geestelijke bedienaren	11
2.2.2	Doelen NT2/vaktaal afgestemd op de functie-uitoefening van geestelijke bedienaren	11
2.3	De cursus als bewustwording	12
3	De organisatie van het inburgeringstraject voor geestelijke bedienaren	15
3.1	De uitvoering van het algemene deel van het inburgeringstraject in de eigen woonplaats in Nederland	16
3.2	De uitvoering van het specifieke inburgeringsprogramma voor geestelijke bedienaren, op centrale locatie in Nederland	18
3.2.1	Het programma	18
3.2.2	Vorbereiding, werkwijze en uitvoering	19
3.3	Afsluiting van het totale inburgeringstraject	21
4	De financiële aspecten en de randvoorwaarden van het inburgeringstraject	23
4.1	Globale berekening van de kosten voor een inburgeringsprogramma van geestelijke bedienaren onder de WIN	24
Bijlagen:		
1	Eindtermen van de oriëntatie op de maatschappelijke aspecten van de functie-uitoefening	25
2	Overzicht eindtermen NT2/vaktaal	31
3	Stroomschema inburgeringstraject geestelijke bedienaren	37
4	Aanmeldingsformulier	39

Achtergrond

De maatschappelijke en talige aspecten van de functie-uitoefening van geestelijke bedienaren

INLEIDING

Met de wijziging van de Wet Inburgering Nieuwkomers ten aanzien van bijzondere categorieën vreemdelingen, worden ook geestelijke bedienaren die slechts tijdelijk in Nederland verblijven, verplicht tot het volgen van een inburgeringstraject. Geestelijke bedienaren die slechts tijdelijk in Nederland verblijven, verkeren daarbij in een bijzondere positie. Zij zijn naar Nederland gekomen in het kader van hun beroepsuitoefening en zij hebben maar beperkte tijd beschikbaar om een inburgeringscursus te volgen. Het is dan ook uitermate wenselijk dat het inburgeringstraject dat hen wordt aangeboden is toegesneden op hun bijzondere positie.

Vanuit dit gegeven en vooruitlopend op de wetswijziging heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan CINOP de opdracht verstrekt een specifiek programma voor geestelijke bedienaren te ontwikkelen met name voor de onderdelen maatschappij oriëntatie en beroepenoriëntatie. In eerste instantie is het programma ontwikkeld voor imams. Ofschoon het programma in eerste instantie is bedoeld voor imams onder de WIN kunnen ook imams die al langer in Nederland verblijven op vrijwillige basis aan het programma deelnemen. Het programma is deels bedoeld als aanvulling op en deels als vervanging van de reguliere modules MO en BO van het inburgeringsprogramma voor Nieuwkomers. Daarnaast gaat het om een aanvulling op de module NT2 in de vorm van een programma NT2/vaktaal voor geestelijke bedienaren. Deze specifieke en deels aanvullende doelen voor de oriëntatie op de maatschappij en het beroep (MO en BO) voor het inburgeringsprogramma voor imams en de daarbij benodigde doelen voor NT2/vaktaal zijn gebaseerd op de hierna geschetste achtergrondinformatie en uitgangspunten.

1.1 Religie in de multiculturele samenleving

Het verblijf van etnische minderheden met een niet-christelijke achtergrond in een van oudsher christelijke Nederlandse samenleving dwingt hen -en tevens ook hun organisaties- na te denken over de betekenis van het geloof in een andere context dan het land van herkomst. Bijvoorbeeld over de betekenis van de islam of het hindoeïsme in het leven van etnische minderheidsgroepen in een niet-islamitisch c.q. niet hindoeïstisch land, over de mogelijkheden voor de stichting van scholen, moskeeën en tempels en over de benoeming van imams en pandits. En niet in de

laatste plaats over de functie-uitoefening en opleiding van geestelijke bedienaren die tot op heden vaak geworven worden in het land van herkomst van de etnische minderheden of in een ander buitenland.

1.2 Kansen voor levensbeschouwelijke instituties

Het integratiebeleid van de overheid is gericht op de totstandkoming van een samenleving waarin de leden van etnische minderheidsgroepen hun burgerrechten voluit kunnen realiseren en hun maatschappelijke verantwoordelijkheden kunnen waarmaken. Alle inwoners van Nederland moeten actief, oordeelkundig en mondig burger kunnen zijn en actief kunnen deelnemen aan onderwijs en arbeidsmarkt. Ze moeten de maatschappij kennen en keuzen kunnen maken die recht doen aan en getuigen van respect voor wetten, waarden en normen en omgangsregels. Voldoende taalbeheersing en kennis van wetten, rechten en plichten en van het politieke bestel moeten ervoor zorgen dat men ieders recht op een ongestoord gebruik van burgerlijke vrijheden respecteert, dat men de opvoeding van kinderen vorm kan geven, gebruik maakt van onderwijs, scholing en vorming en zorg draagt voor zelfstandige inkomensverwerving. Een ieder moet zich verantwoordelijk voelen voor de samenleving en voor de mensen die daar deel van uitmaken.

Allerlei maatschappelijke voorzieningen, instellingen en organisaties worden op hun verantwoordelijkheid aangesproken om te werken aan kansen voor **alle** maatschappelijke groeperingen. Een bijzondere kans ziet de overheid weggelegd voor levensbeschouwelijke instituties, aangezien zij functioneren in het kader van zingevingsvraagstukken. Een actief lidmaatschap van een levensbeschouwelijke gemeenschap kan een effectieve steun betekenen om zich van een goede plaats in de samenleving te verzekeren. Bij het integratiebeleid zou consequent en meer dan voorheen rekening gehouden moeten worden met invloeden van levensbeschouwelijke aard, zowel bij de leden van de autochtone meerderheid als bij die van de onderscheiden etnische minderheidsgroepen (Van Boxtel, 1999). Geestelijke bedienaren kunnen hier een belangrijke rol spelen.

Geestelijke bedienaren worden door de besturen van verenigingen en stichtingen van geloofsgemeenschappen over het algemeen geworven in het buitenland. In de brief aan de Tweede Kamer over godsdienst en levensovertuiging in relatie tot het integratiebeleid etnische minderheden zegt van Boxtel onder andere “Het is niet uit te sluiten dat instituties van godsdienstige en levensbeschouwelijke aard met wortels in een ander land zich vooral concentreren op behoud van waarden en normen van het herkomstland zonder in dialoog te treden met hun omgeving of zelfs misbruikt worden voor politieke strevingen in het herkomstland. Dat kan ertoe leiden dat structuren en voorzieningen binnen etnische groepen niet corresponderen met de aard van onze multi-etnische samenleving en zich keren tegen de doelstellingen van het overheidsbeleid dienaangaande” (Van Boxtel, 1999). Een ander punt is dat geestelijke bedienaren van elders soms niet voldoende zijn voorbereid op de nieuwe samenleving en de plaats van het geloof en de bedienaar daarbinnen.

Hieronder wordt ingegaan op de taken van de geestelijke bedienaren in het land van herkomst en de verwachtingen die aan geestelijke bedienaren gesteld kunnen worden in Nederland in het kader van de oriëntatiecursus voor geestelijke bedienaren.

1.3 Verwachtingen die aan de geestelijke bedienaren gesteld worden in het land van herkomst

In het land van herkomst worden de taken van geestelijke bedienaren vaak anders opgevat dan in Nederland gebeurt. Bij bijvoorbeeld soennitische moslimorganisaties in de landen van herkomst is een imam een geestelijke bedienaar wiens taak zich concentreert op religieuze taken. Hij is voorganger, reciteert de koran en preekt in gebedsdiensten, leidt het koranonderricht voor jongeren, geeft raad aan wie zich tot hem wendt en houdt toezicht op een ordelijke gang van zaken.

Ook staat hij personen en families bij bij toetreding tot de islam, besnijdenis, huwelijk en overlijden, de zogenoemde 'rites de passage'. Wel vaker blijken deze functies verdeeld te worden tussen een voorganger die voor de rituele functiedelen verantwoordelijk is en een prediker aan wie de verkondiging en advisering is toevertrouwd. Daarnaast zijn er vaak andere geestelijke bedienaren werkzaam in specifieke functies, die zich bezighouden met de theologische verklaring, interpretatie van de koran, het doen van richtinggevende uitspraken, uitleg en toepassing van de islamitische wet, verzorgen van onderwijs en godsdienstig toezicht.

1.4 Mogelijke verwachtingen die aan de geestelijke bedienaren in Nederland gesteld kunnen worden

In Nederland is functiedifferentiatie als hierboven bij moslims geschetst, niet gebruikelijk. De geestelijke bedienaar vervult derhalve vaak meer taken en in de loop der jaren is de rol van de geestelijke bedienaar ook gegroeid. De geestelijke bedienaar is veelal zowel voorganger als prediker. Behalve dat de geestelijke bedienaar hier soms meer taken tegelijk vervult, krijgt hij in Nederland vaak ook meer en andere taken in verband met de verwachtingen die in de Nederlandse samenleving aan hem gesteld worden. Zo doen veel leden van de eigen gemeenschap een beroep op hem voor geestelijke verzorging rond vraagstukken die samenhangen met de normen en waarden van de Nederlandse samenleving.

In paragraaf 1.4.1, 1.4.2 en 1.4.3 volgt een overzicht van de belangrijkste taken die een geestelijk bedienaar in Nederland zou kunnen vervullen. Er is aangesloten bij het werk van de pastoraal werkers van andere geloofsgemeenschappen in Nederland.

1.4.1 Geestelijk bedienaar

Een geestelijk bedienaar kan de volgende taken vervullen:

- voorgaan in het gebed en preken;
- betekenisgeving en uitleg van de geloofsleer en zeden;
- begeleiden van 'rites de passage' bij geboorte, volwassenheid, huwelijk, scheiden en sterven;
- onderwijs verzorgen aan gelovigen, bijvoorbeeld in de moskee, synagoge, koranschool en in scholen voor basis- en voortgezet onderwijs.

De plaats van de islam c.q. hindoeïsme of van enig andere, niet-christelijke geloofsrichting van leden van etnische minderheidsgroepen, is in de Nederlandse samenleving een andere dan veel etnische minderheidsgroepen gewend zijn. Daarmee moet de geestelijke bedienaar rekening houden. "De zingevingsvragen waarmee medegelovigen bezig zijn, zullen dientengevolge ook anders van karakter zijn. De geestelijke bedienaar kan de achterban steun geven bij het bepalen van een houding ten aanzien van de ontvangende samenleving" (ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, 1998).

1.4.2 Geestelijk verzorger

Als geestelijk verzorger kan de geestelijke bedienaar een tweeledige rol hebben. Naast het uitoefenen van religieuze taken kan het zijn dat de geestelijke bedienaar meer taken krijgt op het gebied van maatschappelijk werk zoals bijvoorbeeld:

- begeleiden/coachen van de leden van de geloofsgemeenschap die in verschillende situaties (thuis, school, werk) met vragen en problemen te maken krijgen;
- bemiddelen bij politie en justitie, plaatselijke overheid enzovoort;
- geestelijke verzorging in gevangenissen, penitentiaire inrichtingen en intramurale gezondheidszorginstellingen waarin ook etnische minderheidsgroepen van andere dan de 'eigen' richting en nationaliteit bediend moeten worden.

Etnische minderheidsgroepen in Nederland moeten zich als minderheid staande houden in een samenleving die verschilt van die in het land van herkomst. De Nederlandse wetgeving is anders, rechten en plichten, voorzieningen, waarden, normen en gebruiken zijn anders. Bijvoorbeeld waar het gaat om de 'rites de passage' of andere leefgewoonten. Tegelijkertijd zijn de sociale verbanden van het herkomstland vaak weggefallen. Dat is een verklaring waarom de geestelijke bedienaar soms wordt benaderd om geestelijke bijstand te bieden in bijvoorbeeld conflictbemiddeling bij echtelijke twisten, generatieconflicten en ten aanzien van aangelegenheden die nauw verbonden zijn met het leven in een nog onbekende omgeving en met het integratieproces waarin nieuwkomers zich bevinden. Het gaat hier om geestelijke verzorging (in tegenstelling tot geestelijke gezondheidszorg). De geestelijke bedienaar wordt in dat geval een beroepsgeestelijke, vergelijkbaar met de dominee, rabbijn, pandit en pastoor.

1.4.3 Vertegenwoordiger van de groep naar buiten

De autochtone meerderheid en etnische minderheden in Nederland met een christelijke achtergrond, hebben soms een onjuist beeld van niet-christelijke etnische minderheidsgroepen, hun cultuur en hun geloof en vice versa. Dit is vooral merkbaar als het gaat om moslims; zij maken deel uit van de grootste populatie van etnische minderheden in Nederland. Racisme en vooroordelen staan de integratie in de weg. De geestelijke bedienaar, in dit geval de imam, kan optreden als gesprekspartner in een interreligieuze dialoog en als vertegenwoordiger van een organisatie van etnische minderheidsgroepen bij overheidsinstellingen en maatschappelijke organisaties. Geestelijke bedienaren kunnen in contacten met de decentrale overheden, onderwijsinstellingen, media en oecumenische verbanden bijdragen aan een juiste beeldvorming en vooroordelen ontkrachten.

1.5 Competenties van de geestelijk bedienaar

Niet alle geestelijke bedienaren zijn in eigen land voldoende toegerust voor alle bovengenoemde taken en ook zullen zij niet allen deze activiteiten tot hun functie-uitoefening rekenen. De mate waarin geestelijke bedienaren (ook na het volgen van allerlei cursussen en het bijwonen van bijscholingsbijeenkomsten) bereid en in staat zijn aan al deze eisen te voldoen en op verschillende maatschappelijke terreinen directe hulp te bieden mag dan ook niet worden overschat (Den Exter en Striijp, 199, pagina 34). Het is evenwel zeer belangrijk dat geestelijke bedienaren, afkomstig uit een land dat niet behoort tot de EUR/EER en dus vallend onder de WIN, kennis hebben van de situatie hier en de vragen en verwachtingen waarmee ze kunnen worden geconfronteerd.

Ze moeten op de hoogte zijn van de bestaande netwerken, taken en functies van sociaal-culturele en maatschappelijke organisaties en instanties, contactpersonen en bereikbaarheid, zodat ze zo nodig effectief kunnen doorverwijzen.

1.6 Scholing en opleiding en de rol van de overheid

De mogelijkheden van de overheid met betrekking tot scholing van geestelijke bedienaren zijn beperkt in verband met het principe van de scheiding van kerk en staat. De centrale en decentrale overheden beschouwen aspecten van godsdienst en levensovertuiging en de interne ordening van levensbeschouwelijke organisaties als behorend tot het private terrein van hun burgers. De overheid kan wel een beroep doen op die organisatorische vormen van godsdienst en levensovertuiging om ertoe bij te dragen dat leden van die organisaties hun verantwoordelijkheid voor onze plurale samenleving ten volle zullen nemen (Ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, 1998) Ook kan de overheid eisen dat de Nederlandse wet wordt nageleefd.

De overheid kan haar verantwoordelijkheid nemen -en daarmee een bijdrage leveren aan het integratieproces- door onder andere het financieel ondersteunen

van sociaal-culturele activiteiten, onderwijs, stichtingen en verenigingen. “Deze activiteiten kunnen ook plaatsvinden in gebouwen waar gebedsruimten zijn gecreëerd. Dat mag geen invloed hebben op de subsidie voor sociaal-culturele activiteiten van deze organisaties” (Ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, 1998).

1 Dit wetsvoorstel is inmiddels aangenomen.

Tot nu toe was een inburgeringsprogramma niet verplicht voor mensen die met een (tijdelijke) tewerkstelling in Nederland worden toegelaten. Het wetsvoorstel¹ dat in 2000 door minister van Boxtel is ingediend maakt het mogelijk om ook nieuwkomers die slechts tijdelijk in Nederland zullen verblijven, te verplichten tot het volgen van een inburgeringsprogramma. De verplichting gaat daarmee ook gelden voor geestelijke bedienaren die worden toegelaten vanuit een land dat niet behoort tot de EUR/EER.

Door het inburgeringsprogramma krijgt men een basiskennis van de Nederlandse samenleving en de Nederlandse taal. Daardoor zijn geestelijke bedienaren in de eerste plaats zelf in staat zich hier staande te houden. Het gaat daarbij dus om de persoonlijke inburgering. Voor een deel zal het programma voor geestelijke bedienaren echter worden toegespitst op hun mogelijke functie-uitoefening, zodat zij beter zijn voorbereid op hun mogelijk andere functie-uitoefening hier in Nederland. te weten:

- kunnen inspelen op andere verwachtingen en vragen;
- kunnen werken binnen de kaders van Nederlandse wetgeving en beleid;
- positieve rol kunnen spelen ter bevordering van de integratie van etnische groepen in de Nederlandse samenleving.

Het inburgeringstraject voor geestelijke bedienaren zal daarom uit twee onderdelen c.q. fasen bestaan. In de eerste fase volgt de geestelijk bedienaar het bestaande inburgeringstraject weliswaar met extra Nederlands gericht op de verwerving van een specifieke woordenschat (zie 6.1). In de tweede fase volgt de geestelijk bedienaar een specifiek programma (zie 6.2).

1.6.1 Fase I: het reguliere inburgeringsprogramma met extra woordenschat als aanvulling

Alleen voor het onderdeel Woordenschat krijgen de geestelijke bedienaren tijdens het algemene deel van het inburgeringsprogramma een extra aanbod in de vorm van een Leerwoordenboek². In dit Leerwoordenboek zijn de relevante woorden opgenomen die voor geestelijke bedienaren nuttig kunnen zijn in hun functie-uitoefening. De woorden zijn alfabetisch per thema gerangschikt en voorzien van een korte uitleg van hun betekenis en een voorbeeldzin.

Het gaat om de volgende domeinen:

- concrete relevante Nederlandse terminologie met betrekking tot geloofsbediening, zorg en welzijn, onderwijs, arbeidsmarkt en lokale overheidsdiensten;
- sleutelwoorden met betrekking tot de dienstverlening van relevante instellingen;
- functiebenamingen van overheidsdienaren en andere functionarissen;

2 Dit Leerwoordenboek voor Geestelijke Bedienaren kan bij CINOP tegen kostprijs worden besteld.

- Nederlandse terminologie voor verschillende onderwerpen en aspecten van relevante geloofsrichtingen in Nederland.

Categorieën:

- hoogtijdagen en feestdagen van verschillende, in Nederland aanwezige geloofsrichtingen;
- religieuze terminologie en fundamentele begrippen uit de islam, het christelijk geloof, het hindoeïsme en het joods geloof;
- godsdiensten in Nederland;
- namen van geestelijke bedienaren.

De (extra) woordenschat wordt om taaldidactische redenen aangeboden in betekenisvolle contexten. De geestelijke bedienaren moeten de vakspecifieke woorden receptief beheersen, dat wil zeggen begrijpen en (her)kennen; productief gebruik (in spraak of schrift) is op dit niveau nog niet aan de orde. In het vakspecifieke programmaonderdeel zal deze woordenschat wel productief gebruikt moeten worden.

1.6.2 Fase 2: het specifieke deel van het inburgeringstraject voor geestelijke bedienaren

Geestelijke bedienaren moeten meer dan alleen zichzelf redden in Nederland. Zij komen hier om een specifieke functie uit te oefenen. In het specifieke programma voor geestelijke bedienaren worden aanvullende oriëntatie op de maatschappij en beroeporiëntatie in de vorm van een introductie op de maatschappelijke aspecten van de functie-uitoefening in Nederland in elkaar geschoven. Het beroeporiëntatieprogramma in het bestaande inburgeringsprogramma komt daarmee te vervallen. Tegelijkertijd wordt hen in het specifieke programmaonderdeel een specifiek aanbod NT2/Vaktaal geboden, waarmee zij de vaardigheden verwerven om hun functie adequaat uit te kunnen oefenen in een Nederlandse context.

In de tweede fase volgt de geestelijk bedienaar een programma dat specifiek op zijn mogelijke functie-uitoefening is toegespitst:

- het onderdeel Nederlands wordt uitgebreid met extra NT2/Vaktaal, gericht op de functie van geestelijk bedienaar;
- het onderdeel Oriëntatie op de Nederlandse samenleving (MO) wordt aangevuld en verdiept op voor geestelijke bedienaren relevante punten;
- het onderdeel Oriëntatie op het beroep in de Nederlandse arbeidsmarkt (BO) wordt vervangen door een oriëntatie op de maatschappelijke aspecten van de functie-uitoefening in Nederland.

In de volgende hoofdstukken wordt nader ingegaan op de verschillende onderdelen van het inburgeringstraject dat specifiek voor de inburgering van geestelijke bedienaren is ontwikkeld.

Het specifieke programma ten behoeve van de oriëntatie op de maatschappelijke en talige aspecten van de functie-uitoefening van geestelijke bedienaren

De specifieke programmaonderdelen zijn in grote lijnen van toepassing op alle geestelijke bedienaren uit de verschillende herkomstlanden. Echter, per nationaliteit, zijn er verschillen in opleidingsprofiel en verschillen in het beginniveau bij aankomst in Nederland. Daarnaast zijn er binnen de nationaliteiten nog verschillen per individu in opleidingsprofiel en beginniveau.

Voorlopig ligt er een programma dat ontwikkeld is ten behoeve van imams afkomstig uit islamitische herkomstlanden. Daarbij kan bij de Turkse Diyanet imams gesproken worden over een redelijk homogene groep wat betreft opleidingsprofiel en beginniveau. Voor imams van andere herkomst zal dat niet altijd het geval zijn. De individuele verschillen zullen bij aanvang van het inburgeringstraject moeten worden vastgesteld (zie hoofdstuk 3 organisatie). Voor de vaststelling van de eindtermen van de verschillende onderdelen van het programma zullen deze individuele verschillen geen consequenties hebben. Voor didactiek en leermiddelen kan dat echter wel het geval zijn.

In eerste instantie worden hieronder het opleidingsprofiel en de kenmerken van imams verder uitgewerkt omdat het de eerste groep is waarvoor een concreet inburgeringsprogramma is uitgewerkt. Voor andere groepen geestelijke bedienaren zal het profiel er anders uitzien en zal het programma uiteraard moeten worden aangepast.

De populatie Diyanet imams heeft in Turkije reeds een kort voorbereidingsprogramma gevolgd. Bij het inburgeringsonderzoek dient te worden vastgesteld in hoeverre enige eindtermen van de onderdelen van het traject reeds behaald zijn.

3 Coumou, W.C., G. van Hugte & A.M. Speijers (eindredactie) (1995). *Nieuwe leerders Nieuwe wegen?* Utrecht: NCB.

4 Exter, J. den & R. Strijp (1998). *Vorbereiding, inburgering en bijscholing van Turkse en Marokkaanse geestelijke bedienaren.* Alkmaar.

2.1 Het opleidingsprofiel van de deelnemers

In een opleidingsprofiel is een aantal kenmerken van deelnemers opgenomen op basis waarvan een educatief traject kan worden uitgezet. Het hanteren van een dergelijk profiel is nuttig als communicatiemiddel tussen de aanbieders en de regisseurs van een programma. Het maakt inzichtelijk in welk type programma de deelnemer zal passen. Natuurlijk is een profiel een globale beschrijving, een grootste gemene deler. Op individueel niveau in een concrete situatie blijft maatwerk noodzakelijk. In het onderstaande profiel zijn de beschrijvingscriteria ontleend aan *Nieuwe leerders Nieuwe wegen?*³ en aan het advies van Den Exter en Strijp⁴ aan de Minister van het Grote Steden en Integratiebeleid.

Geslacht	Man
Taalgroep	Turks/Marokkaans/anders
Leeftijd	25 tot 45
Vooropleiding/ voorkennis in eigen land	<p>In Turkije: Afgeronde opleiding tot geestelijke bedienaar in Turkije, op hbo/wo-niveau.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leest klassiek Arabisch en tenminste één moderne vreemde taal, meestal Duits of Engels op een zeer bescheiden niveau. • Specifiek voor de Diyanet imams: een voorbereidende cursus gericht op de uitoefening van de functie van geestelijke bedienaar in Nederland (maatschappelijke onderwerpen en ongeveer 40 uur Nederlandse taal). • Enige beheersing van leer- en studievoordigheden. <p>In Marokko en elders: opleiding tot geestelijke bedienaar op mbo/hbo-niveau.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leest en spreekt (klassiek) Arabisch en meestal Frans. • Niet altijd is er sprake van beheersing van leer- en studievoordigheden.
Werkervaring	Tenminste vier jaar in een functie als geestelijke bedienaar, sommigen als moefti (islamitisch geestelijk rechtsgeleerde).
Profielkarakteristiek	<p>De Diyanet imams zijn hoog en modern opgeleid; in de meeste gevallen beschikken zij over een ruime culturele bagage.</p> <p>De Marokkaanse imams hebben een meer diverse opleidingsachtergrond.</p> <p>Gezien het functioneringsniveau van een imam in de Nederlandse samenleving is een uitstroomniveau NT2 op niveau 3 à 4 (KSE) ten minste gewenst (vergelijkbaar met tenminste Staatsexamen NT2-niveau I).</p>
Beschikbaarheid	<p>Imams hebben over het algemeen een fulltime aanstelling in de moskee. Naast deze taak blijft er niet veel tijd over om een cursus te volgen. De vrijdag, als hoogtepunt in de religieuze werkzaamheden komt niet in aanmerking als cursusdag.</p> <p>Het algemene deel van de inburgeringscursus kan in een extensieve cursus worden aangeboden, met een groot deel multimediale zelfstudie en individuele begeleiding op voor hen passende tijden.</p> <p>Het vakspecifieke deel van het programma zullen de deelnemers gaan volgen op een centrale uitvoeringslocatie in Nederland.</p>

2.2 De doelen van het specifieke programma voor geestelijke bedienaren

Hieronder wordt in paragraaf 2.2.1 ingegaan op de doelen van de oriëntatie op de maatschappelijke aspecten van de functie-uitoefening. In paragraaf 2.2.2 wordt een overzicht geboden van de doelen NT2/vaktaal die nodig zijn om de functie uit te kunnen oefenen.

Voor een overzicht van de eindtermen zie bijlage 1 en 2.

2.2.1 Doelen introductie op de maatschappelijke aspecten van de functie-uitoefening van geestelijke bedienaren

De doelen van dit programma zijn met name kennis- en inzichtdoelen. Het gaat om kennis en inzichten over de Nederlandse samenleving die voorwaardelijk zijn voor de functie-uitoefening als geestelijk bedienaar. De kennis is minder operationeel van aard dan de kennis in het bestaande inburgeringsprogramma, maar meer conceptueel. Daarbij gaat het niet alleen om feiten, begrippen en procedures. Het gaat veel meer ook om principes, die feiten of begrippen op specifieke wijze met elkaar verbinden en waarmee men verschijnselen kan verklaren of voorspellen. Met deze voorwaardelijke kennis over de Nederlandse samenleving zijn de geestelijke bedienaren beter voorbereid op hun taken. De introductie is een eerste stap. Op basis hiervan kunnen geestelijke bedienaren zelf vaststellen in welke richting zij hun kennis- en vaardigheden verder willen uitbreiden.

2.2.2 Doelen NT2/vaktaal afgestemd op de functie-uitoefening van geestelijke bedienaren

Bij de vaststelling van de kennis en vaardigheidsdoelen voor NT2/vaktaal voor het specifieke programma vormen de mogelijke taakuitoefening en de functionerings-situaties van de geestelijke bedienaar in Nederland het uitgangspunt. Zoals eerder reeds gezegd is op dit moment een programma voor imams ontwikkeld. Voor geestelijke bedienaren van andere geloofsrichtingen zullen de eindtermen enigszins moeten worden aangepast.

Voor het onderdeel NT2/vaktaal in het specifieke programma voor geloofsbedienaren zijn de taken geselecteerd die een geestelijk bedienaar **in het Nederlands desgewenst** moet kunnen vervullen. In de functie van imam gaat het om de taak 'betekenisgeving en uitleg van de islamitische leer en zeden'. Voor moslimjongeren zal dit (deels) in het Nederlands moeten plaatsvinden omdat in toenemende mate door hen de moedertaal slechter wordt beheerst. In de functie van geestelijk verzorger betreft het de mogelijke activiteiten als 'bemiddelen bij justitie, plaatselijke overheid enzovoort' en 'geestelijke verzorging in gevangenissen, penitentiaire inrichtingen en intramurale gezondheidszorginstellingen' waarin ook etnische minderheidsgroepen van andere dan de 'eigen' nationaliteit bediend moeten worden. Ook zullen de contacten met functionarissen van de hierbij relevante instellingen meestal in het Nederlands plaatsvinden. In de functie van

vertegenwoordiger van de groep naar buiten gaat het om een veelheid aan mogelijke activiteiten waarbij de imam zou kunnen fungeren als gesprekspartner, voorlichter en contactenlegger of -onderhouder.

Genoemde activiteiten zullen een zwaar beroep doen op de mondelinge taalvaardigheid in het Nederlands. Daarnaast zal de geestelijke bedienaar de nodige kennis op specifieke deelterreinen moeten verwerven middels het lezen van authentieke teksten hetgeen betekent dat ook de leesvaardigheid op een relatief hoog niveau moet worden verworven. Uitgaande van de bovengenoemde activiteiten zijn de taalgebruikssituaties voor een geestelijke bedienaar in kaart gebracht waarin bepaalde 'taalhandelingen' moeten worden uitgevoerd.

Niveauperhogende activiteiten ten behoeve van de schrijfvaardigheid zullen in het programma Nederlands voor geestelijke bedienaren alleen worden uitgevoerd ten behoeve van de maatschappelijke redzaamheid van de geestelijke bedienaren en voor de activiteiten binnen het cursusprogramma.

Het programma bevat dus geen schrijfvaardigheidsonderdelen die zijn gericht op de ambtsuitoefening als geestelijke bedienaar omdat ervan wordt uitgegaan dat een geestelijke bedienaar voor formele correspondentie altijd een beroep kan doen op derden. Het streefniveau voor de vaardigheden lezen, luisteren, gesprekken voeren en spreken ligt tussen niveau 3 en 4 van het referentiekader NT2. Voor de receptieve vaardigheden (lezen en luisteren) zal het niveau naar verwachting hoger zijn dan voor de productieve vaardigheid (spreken).

De specifieke invulling van het NT2/vaktaalprogramma garandeert enerzijds motivatieverhoging en effectief leren met relevante taalactiviteiten en bewerkstelligt anderzijds dat het algemene taalvaardigheidsniveau omhoog gaat.

2.3 De cursus als bewustwording

Het doel van de cursus is niet dat de geestelijke bedienaren na afloop alle informatie kunnen reproduceren. Al was het alleen maar omdat dat soort feitelijke kennis snel veroudert. Het gaat in de cursus meer om een soort van bewustwording. Geestelijke bedienaren moeten zich ervan bewust worden dat hun functie hier anders kan zijn dan in het land van herkomst, omdat de gemeenschap waar zij voor werken nu eenmaal niet in het land van herkomst woont. Etnische minderheidsgroepen wonen in Nederland in een westerse, gesecculariseerde samenleving en worden daardoor, of ze dat nu willen of niet, beïnvloed. De geestelijke bedienaars moeten oog krijgen voor de positie waarin de etnische minderheidsgroepen hier verkeren en reflecteren op wat dat betekent voor de zingevingsvraagstukken van de etnische minderheidsgroepen. En dat heeft uiteraard weer gevolgen voor het eigen functioneren als geestelijk bedienaar.

Het omgaan met zingevingsvraagstukken kan de kerncompetentie van de geestelijke bedienaar worden genoemd. Om deze taak te kunnen vervullen moet de geestelijk bedienaar inzicht hebben in belangrijke aspecten -en in de sociale kaart- van de Nederlandse samenleving. Hij weet dan wat voor etnische minderheidsgroepen

belangrijke dilemma's kunnen zijn en hij kan desgewenst etnische minderheids-
groepen voor hulpverlening doorverwijzen naar relevante instanties.

De geestelijke bedienaar zal met veel vragen en dilemma's geconfronteerd worden
waarbij van hem richtinggevende uitspraken worden verwacht. Daarom is het
belangrijk dat hij goed op de hoogte is van de kansen en bedreigingen waar
etnische minderheidsgroepen in Nederland mee te maken hebben.

Omdat de samenleving snel verandert en daarmee ook de positie van de etnische
minderheden daarbinnen, moet de geestelijke bedienaar een open leerhouding
hebben om trends te kunnen signaleren en zijn kennis steeds te kunnen
actualiseren. Hij moet daarom kunnen omgaan met informatiebronnen zoals de
bibliotheek en internet, maar ook met belangrijke sleutelfiguren in de Nederlandse
samenleving. Dat alles, een basiskennis, een soort van weetgierigheid en de
vaardigheid om informatie te verzamelen vormen de kern van het specifieke
onderdeel van de inburgeringscursus voor geestelijke bedienaren. Geestelijke
bedienaren moeten leervragen voor zichzelf formuleren en daarop een antwoord
zoeken. In het ideale geval vormen die leervragen de leidraad voor de inburgerings-
cursus.

Het is belangrijk deze doelen en uitgangspunten reeds bij het inburgerings-
onderzoek goed te communiceren naar de deelnemers. Het kan zijn dat zij vanuit
de eigen onderwijservaringen gewend zijn aan een onderwijssysteem waar
reproductie een zwaar accent heeft.

3

De organisatie van het inburgeringstraject voor geestelijke bedienaren

Het inburgeringstraject voor geestelijke bedienaren zal zoals gezegd, bestaan uit twee fasen en meerdere programma onderdelen. Tijdens de eerste fase van het inburgeringstraject werken de geestelijke bedienaren aan hun persoonlijke inburgering. **De geestelijke bedienaren volgen dit programma in de eigen woonomgeving.** Het gaat dan om het eerste deel van het algemene programma dat iedere nieuwkomer moet doorlopen (programmaonderdeel 1A en 1B zie schematisch overzicht hieronder). Hij krijgt een aanbod maatschappelijke oriëntatie (MO) en een aanbod NT2.

De geestelijke bedienaar maakt deel uit van de reguliere groep nieuwkomers die een inburgeringstraject op een ROC volgen of hij doorloopt het eerste deel van het algemene programma middels zelfstudie.

Vanaf een bepaald niveau zullen de geestelijke bedienaren een specifiek programma gaan volgen dat speciaal voor hen is ontwikkeld. Het gaat dan om verdieping van een aantal thema's van het onderdeel maatschappelijke oriëntatie waaraan toegevoegd het specifieke programmaonderdeel dat gericht is op de maatschappelijke aspecten van de functie-uitoefening van geestelijke bedienaren (programma-onderdeel 2A). Daarnaast wordt hen een specifiek aanbod NT2 aangeboden (programma onderdeel 2B) dat gericht is op de taken die een geestelijke bedienaar in het Nederlands mogelijk zal moeten kunnen uitoefenen (zie schematisch overzicht hieronder).

Het **specifieke programma (2A en 2B) wordt op een centrale plaats in Nederland aangeboden** in de vorm van een duaal traject dat bestaat uit 10 centrale bijeenkomsten, aangevuld met praktijkopdrachten in de eigen woonomgeving en aangevuld met zelfstudie. De geestelijke bedienaar volgt het specifieke programma tezamen met andere geestelijke bedienaren⁵. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zal voor dit doel een meldpunt instellen waar gemeenten geestelijke bedienaren die onder de WIN vallen voor deelname aan het specifieke deel kunnen aanmelden (bijlage 4). Daarnaast zullen zich ook geestelijke bedienaren kunnen aanmelden die al langer in Nederland verblijven maar willen deelnemen aan het specifieke programma op vrijwillige basis.

5 Voorlopig wordt gedacht aan een eerste experimentele uitvoering van de cursus in 2002 voor imams van Turkse herkomst.

Het traject in schema:

<i>In land van herkomst</i>	<i>In de woongemeente Algemeen programma</i>		<i>Centraal in Nederland Specifiek programma</i>
Vorbereidende module (gebeurt alleen ten behoefte van de Diyanet geestelijke bedienaren <i>Eigen taal</i>)	Inburgeringsonderzoek <i>Eigen taal</i>	1A MO algemeen <i>Eigen taal</i>	2A MO vakspecifiek <i>Eigen taal</i>
			2A MO vakspecifiek <i>Nederlands</i>
		1B NT2 algemeen en Leerwoordenboek (receptief)	2B NT2/Vaktaal Leerwoordenboek (productief)
Trajectbegeleiding			
Afsluiting profieltoets NT2 en MO, werkboeken en presentaties specifiek programma			

N.B. de grijs gearceerde delen worden met behulp van of in de eigen taal uitgevoerd.

3.1 De uitvoering van het algemene deel van het inburgeringstraject in de eigen woonplaats in Nederland

Zoals iedere Nieuwkomer onder de WIN, zo zal de geestelijke bedienaar zich ook bij vestiging in Nederland moeten aanmelden voor een inburgeringsonderzoek. Tijdens dit inburgeringsonderzoek zal onder andere moeten worden vastgesteld wat het beginniveau, het opleidingsniveau, de beschikbaarheid en de leermogelijkheden en wensen van de geestelijke bedienaar zijn. Hieronder worden de activiteiten tijdens het inburgeringsonderzoek en het begeleidingstraject genoemd (in bijlage 3 staan zij in een stroomschema in kaart gebracht).

INBURGERINGSONDERZOEK IN DE EIGEN WOONPLAATS

- Toetsen en vaststellen van het begin niveau voor NT2 en het beginniveau van maatschappelijke oriëntatie.
- Ontheffen van de verplichting voor het onderdeel beroepenoriëntatie.
- Vastleggen van trajectafspraken (intensiteit, streefdoelen, inhouden, organisatie en afsluiting). De beschikbaarheid en het opleidingsniveau van de geestelijke bedienaren biedt mogelijkheden voor docentonafhankelijke werkvormen in het algemene inburgeringsprogramma. Het werken met multimediale leermiddelen is aan te bevelen.
- Afspraken met betrekking tot het algemene deel en het specifieke deel van het inburgeringsprogramma. De geestelijke bedienaar zal voor dit laatste onderdeel verplicht worden tot het bijwonen van de landelijke bijeenkomsten die specifiek voor geestelijke bedienaren worden georganiseerd⁶.
- Aanmelding voor het specifieke onderdeel van het inburgeringstraject voor geestelijke bedienaren bij het meldpunt dat door het ministerie is ingesteld.

⁶ Dit geldt in mindere mate voor geestelijke bedienaren die niet onder de WIN vallen en willen deelnemen op vrijwillige basis.

- Afspraken met gemeente met betrekking tot reservering van f 6000,- en doorcontractering naar uitvoeringsorganisatie van specifieke onderdeel, centraal in Nederland.
- Afspraken met betrekking tot de afname van de profieltoetsen NT2 en MO aan het einde van het totale traject.
- Afspraken met betrekking tot traject- en maatschappelijke begeleiding.
- Afspraken met het betreffende (moskee)bestuur.

Als het gaat om inburgering van geestelijke bedienaren die in het kader van hun functie naar Nederland komen dan moet worden beklemtoond dat zij maar beperkt tijd beschikbaar hebben om een cursus te volgen. De intensiteit van de algemene inburgeringscursus (de onderdelen IA en IB) zal in het gunstigste geval drie dagdelen beslaan (dus tussen 7,5 en 9 contacturen per week). De rest van de leerlast zal in zelfstudie moeten worden gerealiseerd. Dat kan thuis, als de cursist beschikt over een multimediale computer en als hij een overeenkomst kan treffen met het ROC of het Bureau Nieuwkomers met betrekking tot de benodigde leermaterialen. Zelfstudie kan ook plaatsvinden in het Open Leercentrum van het ROC.

Omdat niet alle deelnemers op hetzelfde Nederlandse taalniveau zullen functioneren bij aanvang van het specifieke programma (de onderdelen 2A en 2B) zal het programma voor een deel in de eigen taal worden aangeboden zeker als het om de overdracht van informatie gaat. De niveauverhoging NT2 zal deels in zelfstudie worden gerealiseerd, deels in de groepsbijeenkomsten. In de opdrachten bij het materiaal zal aandacht worden besteed aan taalverwerving in authentieke praktijksituaties waar de cursisten zelf naar op zoek zullen gaan in de eigen leefomgeving. Het zijn opdrachten waarbij cursisten vertrouwd raken met de sociale kaart in hun eigen leefomgeving doordat zij instellingen en organisaties moeten bezoeken in het kader van hun opdracht.

Voor het totale inburgeringstraject (algemeen en specifiek) wordt uitgegaan van een studiebelasting van minimaal 540 en maximaal 600 uren. Het totale traject moet binnen een jaar worden afgerond met de NT2-profieltoets en de MO-profieltoets. De specifieke module gericht op de functie-uitoefening zal een afsluiting in portfoliovorm krijgen, met verslagen van praktijkopdrachten, taalproducten, zelfbeoordeling en beoordelingen van docenten en medecursisten.

Hierna worden de verschillende programmaonderdelen nogmaals in kaart gebracht. Zoals gezegd vinden de onderdelen IA en IB plaats in de eigen woonomgeving en de cursist volgt deze onderdelen in het reguliere inburgeringstraject dat door alle Nieuwkomers wordt gevolgd of middels zelfstudie. De onderdelen 2A en 2B zullen centraal in Nederland worden aangeboden voor deze specifieke doelgroep.

In woonplaats	Centraal/landelijk
<p>1A. Maatschappelijke Oriëntatie algemeen</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de eigen taal • Eindtermen MO • Zelfstudie en/of groepsbijeenkomsten • Studielast + 40 uur • Materiaal advies: eerste hulp bij Nederland (EHBN) een multimediaal programma 	<p>2A. Maatschappelijke Oriëntatie Vakspecifiek</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10 thematische groepsbijeenkomsten • centraal uitgevoerd • studielast +100 uur (waarvan ongeveer 40 contacturen en 60 uren zelfstudie) • tweetalig en dual, dat wil zeggen met opdrachten in de praktijk • Materiaaladvies: CINOP cursus
<p>1B. Nederlands als tweede taal</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niveau 1 en 2 algemeen + vakspecifieke woordenschat • Zelfstudie en/of groepsbijeenkomsten • Studielast 200 uur • Materiaal advies: <i>Nieuwe Buren</i> + CINOP <i>Leerwoordenboek voor geestelijke bedienaren</i>⁷ 	<p>2B. Nederlands als tweede taal/vaktaal</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niveau 3 à 4 (eventueel Staatsexamen NT2) • NT2 is gekoppeld aan MO Vakspecifiek • Algemene niveauverhoging NT2 aan de hand van vakspecifieke inhoud • Studielast 200 uur (waarvan 40 contact uren en 160 uren zelfstudie) • Zelfstudie met groepsbijeenkomsten • Materiaal advies: CINOP cursus, aangevuld met het <i>Leerwoordenboek voor geestelijke bedienaren</i> en mogelijk aangevuld met <i>Nieuwe Buren</i> of 00 31 in zelfstudie

⁷ Dit materiaal kan bij CINOP worden besteld onder de titel *Leerwoordenboek voor geestelijke bedienaren*.

3.2 De uitvoering van het specifieke inburgeringsprogramma voor geestelijke bedienaren, op centrale locatie in Nederland

Het specifieke deel van het inburgeringsprogramma bestaat uit 10 landelijke bijeenkomsten die geestelijke bedienaren samen met andere geestelijke bedienaren volgen en waarin zij aan de slag gaan met maatschappelijke en talige aspecten van hun functie als geestelijk bedienaar. Er wordt bij aanvang van dit programma uitgegaan van een beheersing van de eindtermen MO van het reguliere inburgeringsprogramma en van een taalvaardigheidsniveau van om en nabij niveau 2 Referentiekader.

3.2.1 Het programma

Het specifieke inburgeringsdeel voor geestelijke bedienaren kent, zoals gezegd, een tweeledige doelstelling. Enerzijds wordt de kennis van de Nederlandse maatschappij uitgebreid speciaal met het oog op de functie-uitoefening. In de tweede plaats wordt gewerkt aan een niveauverhoging functiespecifiek Nederlands als tweede taal. De doelen (zie hoofdstuk 2) en de bijbehorende inhoud, zijn verdeeld over die bijeenkomsten. De maatschappelijke aspecten vormen de leidraad voor de inrichting van de cursus. De NT2-doelen worden steeds functioneel daaraan gekoppeld.

In onderstaand schema wordt een overzicht gegeven.

<i>Dag</i>	<i>Naam van de bijeenkomst</i>	<i>Maatschappelijke aspecten die centraal staan</i>	<i>Ondergebrachte doelen (ten aanzien van de maatschappelijke aspecten)</i>
1	Wie wonen er in Nederland?	Aspecten van de multiculturele samenleving	Doelen rond etnische minderheden in Nederland
2	Wat mag, moet en kan in Nederland?	Aspecten van de multiculturele samenleving	Doelen rond grondrechten en staatsinrichting
3	Religies in Nederland, verzuiling en taken van geestelijke bedienaren	Etnische, culturele en religieuze aspecten	Doelen rond religie en taken van geestelijke bedienaren
4	Rites de passage, cultuur en taal	Etnische, culturele en religieuze aspecten	Doelen rond cultuur en taal
5	Werk en inkomen & huisvesting	Sociaal-economische aspecten	Doelen rond werk en inkomen, sociale zekerheid en huisvesting
6	Onderwijs en opvoeding	Sociaal-economische aspecten	Doelen rond onderwijs en opvoeding
7	Gezondheid en welzijn	Sociaal-economische aspecten	Doelen rond de gezondheidszorg
8	Overheidsbeleid rond minderheden, media en informatie	Politieke en juridische aspecten	Doelen rond media en verdieping rond overheidsbeleid en zelforganisaties
9	Etnische minderheden en taken van politie en justitie	Politieke, juridische en justitiële aspecten	Doelen rond criminaliteit, preventie, politie en justitie
10	Presenteren, beoordelen en afsluiten	Presentatie in het Nederlands	

3.2.2 Voorbereiding, werkwijze en uitvoering

Om zicht te hebben op het niveau van de beheersing van het Nederlands van de deelnemers, worden door de docent die het specifieke tweede deel van het inburgeringstraject uitvoert, van tevoren de resultaten opgevraagd bij het ROC dat het eerste deel van het inburgeringstraject heeft verzorgd⁸.

In de bijeenkomsten wordt gewerkt aan informatieverwerking rond maatschappelijke aspecten en aan taalverwerving, vaak functioneel aan elkaar gekoppeld.

Er wordt een scala aan werkvormen en materialen en media ingezet. De werkvormen variëren van discussieopdrachten tot opdrachten bij leesteksten en videobanden. De gebruikte materialen variëren van leestekst via internet en video tot gastsprekers. Bepaalde schriftelijke teksten zijn aangepast, andere zijn authentiek.

⁸ Daar waar het gaat om imams die al langer in Nederland zijn en die niet onder de WIN vallen, zal de imam een korte entree-toets krijgen voorgelegd.

Sommige teksten zijn verplicht voor de bijeenkomst, andere zijn facultatief voor docent en/of deelnemers.

Na elke bijeenkomst (behalve de laatste) krijgt de deelnemer huiswerk mee. Dat bestaat uit twee elementen. In de eerste plaats gaat het om leesteksten die voor de volgende bijeenkomst moeten worden gelezen. Ten tweede zijn er praktijkopdrachten. De geestelijke bedienaren gaan op zoek naar informatie en doen dat door contact te zoeken met Nederlandstalige personen. Hierdoor zijn zij gedwongen om gebruik te maken van de Nederlandse taal. Een goede voorbereiding tijdens de groepsbijeenkomsten kan hierbij een grote steun zijn. De deelnemers kunnen samen en onder begeleiding van de docent afspraken maken over de aanpak van de opdracht en zij oefenen de benodigde taalvaardigheid.

In onderstaande tabel staan per bijeenkomst de praktijkopdrachten aangegeven.

Bijeenkomst	Praktijkopdracht
1 Wie wonen er in Nederland?	Een internetopdracht en een bezoek aan een buurthuis.
2 Wat mag, moet en kan in Nederland?	Het interviewen van een aantal personen over hun kennis van -en ervaringen met- enkele grondrechten.
3 Religies in Nederland, verzuiling en taken van geestelijk bedienaren.	Een bezoek aan een Nederlandse geestelijk bedienaar van een andere geloofsrichting.
4 Rites de passage, cultuur en taal.	Een bezoek aan een zelforganisatie naar keuze.
5 Werk en inkomen & huisvesting.	Het onderzoeken van de situatie in de eigen woonplaats en een bezoek aan een Sociaal Raadslid in de regio.
6 Onderwijs en opvoeding.	Een bezoek aan een school voor primair of voortgezet onderwijs.
7 Gezondheid en welzijn.	Een bezoek aan een instantie voor gezondheidszorg naar keuze.
8 Overheidsbeleid rond minderheden, media en informatie.	Een gesprek met een gemeentelijk functionaris in de eigen woonplaats.
9 Problemen van minderheden en taken van politie en justitie.	Een bezoek aan een relevante instantie naar keuze. Men kan kiezen tussen een penitentiaire inrichting, het Bureau Halt, de reclassering of een justitiële jeugdinrichting.
10 Inhoudelijke uitwerking en presentatie.	Plenaire presentatie houden in het Nederlands.

Het zal voor de geestelijke bedienaren niet altijd eenvoudig zijn voor het huiswerk voldoende tijd vrij te maken. Toch moet worden aangegeven dat er wel degelijk de plicht is het programma te volgen en de opdrachten te maken.

In de cursus wordt veelvuldig gebruik gemaakt van de eigen taal. Wat betreft de introductie op de maatschappelijke aspecten die van belang zijn voor de functie-

uitoefening, zou een -mogelijk nog geringe- beheersing van het Nederlands niet in de weg mogen staan. Om die reden zijn in het materiaal samenvattingen van leesteksten toegevoegd en werden de samenvattingen en enkele sleutelwoorden voorzien van een vertaling. Daarnaast wordt gewerkt met gastsprekers die de gewenste taal beheersen. Wanneer dat niet het geval kan zijn, zullen tolken worden ingeschakeld.

3.3 Afsluiting van het totale inburgeringstraject

Het programma voor de geestelijke bedienaren die onder de win vallen, wordt afgesloten conform de wettelijke eisen die aan het inburgeringstraject gesteld worden. Dit houdt in dat de geestelijke bedienaren aan het einde van het totale inburgeringstraject de Profieltoets MO en de Profieltoets NT2 maken. Dit zijn beschrijvende toetsen die een beeld geven van het beheersingsniveau van de kandidaten. Deze toetsen worden afgenomen bij het ROC waar de geestelijke bedienaren het eerste deel van het inburgeringstraject hebben doorlopen. Daarnaast wordt het onderdeel van het traject dat specifiek voor de geestelijke bedienaren is ontworpen afgesloten met een aanvullend portfolio waarin een aantal elementen zijn opgenomen te weten:

- Aanwezigheid conform het beleid van de instelling waar het algemene deel van het programma werd gevolgd (bijvoorbeeld aanwezigheidspercentage van 80-100%).
- Zelfbeoordeling en beoordeling door de andere deelnemers op de inhoudelijke en talige uitvoering van de praktijkopdrachten en de inbreng tijdens de bijeenkomsten.
- Beoordeling van de docent van de inhoudelijke en talige uitvoering van de praktijkopdrachten en de inbreng tijdens de bijeenkomsten.
- De presentatie van de cursist op de 10e bijeenkomst.

De 'werkboeken' van de cursist spelen in dit portfolio een belangrijke rol.

Voorafgaand aan de tiende bijeenkomst wordt door de docent de balans opgemaakt en een certificaat ingevuld. De deelnemers ontvangen een certificaat onder de volgende voorwaarden:

- als ze op die laatste bijeenkomst aanwezig zijn (voor afwezigheid moet een dringende reden zijn opgegeven);
- als ze op de laatste bijeenkomst een presentatie hebben verzorgd;
- als hun aanwezigheid in de andere bijeenkomsten voldoende was conform de norm die ook in het eerste deel van het inburgeringsprogramma gold;
- als hun resultaten in de andere bijeenkomsten voldoende zijn beoordeeld door deelnemer en docent.

Op het certificaat kan worden vermeld de naam en aard van het programma, de intensiteit van het programma en een korte beschrijving van de inhoud van de bijeenkomsten alsmede de mededeling dat de deelnemer de bijeenkomsten met voldoende aanwezigheid en resultaten heeft afgerond.

4

De financiële aspecten en de randvoorwaarden van het inburgeringstraject

In de uitwerking van de WIN met betrekking tot deze specifieke doelgroep is ook gekeken naar het kostenaspect dat met deze verplichting gepaard gaat voor het betreffende bestuur en de kosten die aan het inburgeringsprogramma gekoppeld zijn in de vorm van cursusgelden, apparatuur, leermiddelen en reis- en verblijfkosten.

Voor de imams, met name voor de Diyanet imams en de imams van andere nationaliteiten, zullen met name de tijdsinvestering, de materiële voorzieningen en financiering een punt van bespreking moeten zijn tussen gemeentelijke overheden (de bureaus Nieuwkomers) en het betreffende moskeebestuur. In het inburgeringsonderzoek moeten hierover afspraken worden gemaakt met betrekking tot de imams die onder de WIN vallen. Voor imams die niet onder de WIN vallen en op vrijwillige basis deelnemen, zullen eveneens afspraken met het moskeebestuur moeten worden gemaakt met betrekking tot tijdsinvestering en materiële voorzieningen.

De kosten voor het totale inburgeringstraject moeten uit de gemeentelijke WIN-gelden gefinancierd kunnen worden. De gemeente vergoedt in principe het eerste onderdeel aan de ROC's voor de lesuren die de ROC's verzorgd hebben. Het resterende bedrag wordt gereserveerd voor de trajectbegeleiding en de uitvoering van het specifieke programma onderdeel op centrale locatie in Nederland. De gelden hiervoor moeten worden doorgecontracteerd door de betreffende gemeente naar de uitvoerende instanties van het specifieke programma.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties rekent het tot haar verantwoordelijkheid om ervoor zorg te dragen dat het specifieke programma-onderdeel op centrale locatie in Nederland wordt uitgevoerd.

Zoals gezegd zal het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hiervoor een meldpunt instellen zie www.inburgernet.nl).

Gemeenten kunnen zowel geestelijke bedienaren die onder de WIN vallen als geestelijke bedienaren die al langer in Nederland zijn, hiervoor aanmelden middels het speciaal daarvoor bestemde aanmeldformulier (bijlage 4).

4.1 **Globale berekening van de kosten voor een inburgeringsprogramma van geestelijke bedienaren onder de WIN**

Per nieuwkomer van de gemeente is gemiddeld ± f 12.000,- beschikbaar.

Beschikbaar voor algemeen programma in de eigen woonplaats (IA en IB) totaal:

- Omvang:** 240 uren x uurprijs van ROC + materiaalkosten.
Inclusief kosten trajectbegeleiding.
- Duur:** 240 uren is 21 weken bij een sbu van 9 uur per week.
- Kosten:** f 6000,- programma en materiaalkosten algemene traject, **inclusief de kosten voor trajectbegeleiding voor het totale traject (A en B).**

Beschikbaar voor het specifieke programma (2A en 2B) totaal:

- Omvang:** 10 bijeenkomsten centraal in het land en praktijkopdrachten in de eigen woonomgeving.
- Duur:** Aantal sbu's is 300.
- Kosten:** f 6000,- per deelnemer, inclusief reiskosten en materiaalkosten.
Dit bedrag moet door de gemeente worden doorgecontracteerd naar de betreffende uitvoeringsinstantie die in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het specifieke programma uitvoert.

1

BIJLAGE

Eindtermen van de oriëntatie op de maatschappelijke aspecten van de functie-uitoefening

I. ALGEMENE ASPECTEN VAN DE (MULTICULTURELE) SAMENLEVING

- Globaal kunnen aangeven welke etnische minderheden er in Nederland zijn en omvang kunnen noemen:
 - in grote lijnen historie van Nederland als immigratie en emigratieland kennen;
 - globaal weten hoe etnische groepen zich tot elkaar verhouden;
 - weten welke definitie de overheid in haar beleid hanteert;
- Weten wat de grondrechten van Nederlandse ingezetenen zijn:
 - de relatie van de grondrechten tot de grondwet kennen (Europese verklaring van de rechten van de mens);
 - de historie van de geformuleerde grondrechten in grote lijnen kennen;
 - consequenties van de grondrechten kunnen aangeven voor doelgroep:
 - ▮ man/vrouw-verhouding, emancipatie, zelfstandig in bestaansmiddelen voorzien, sollicitatieplicht man en vrouw;
 - ▮ homoseksualiteit;
 - ▮ geloof, vrije geloofskeuze en geloofsafval;
 - ▮ discriminatie;
 - ▮ meningsuiting/vergadering/vereniging;
 - ▮ vrijheid van onderwijs, stichten bijzondere scholen (onder andere islamitische school).
- Weten dat Nederland een democratie is en hoe een en ander bestuurlijk in elkaar zit (verdieping).
- Weten dat kerk en staat gescheiden zijn:
 - globaal kunnen aangeven waarom dat zo is;
 - kunnen aangeven welke consequenties dat heeft voor het beleid van de overheid en de positie van de bedienaar.
- Weten dat wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht gescheiden zijn:
 - globaal kunnen aangeven waarom dat zo is.

2. POLITIEKE EN JURIDISCHE ASPECTEN

- Overheidsbeleid rond etnische minderheden in grote lijnen kennen:
 - weten dat dit beleid de drie aspecten kent: bestrijding van achterstand, multiculturele samenleving en restrictief toelatingsbeleid;
 - deze drie beleidsaspecten in grote lijnen kunnen schetsen (bijvoorbeeld regels rond gezinshereniging, koppelingswet, terugkeerbeleid);
 - de historie van het beleid in grote lijnen kunnen schetsen;
 - weten hoe centrale opvang van vluchtelingen en asielzoekers is geregeld;

- rol van de decentrale overheid kennen.
- Weten wat de rechtspositie van etnische minderheden is: verblijfszekerheid, gelijke behandeling, mogelijkheid tot Nederlands staatsburgerschap en (gedeeltelijke) toegang tot de politiek.
- Weten welke rol zelforganisaties hierbij (kunnen) spelen.
- Weten dat racisme, discriminatie en vooroordelen voorkomen en hoe daarmee kan worden omgegaan (antisemitisme, ten aanzien van homoseksualiteit, ten aanzien van Duitsers).
- weten wat het overheidsbeleid is (grondwet, klachtenprocedures, indirecte maatregelen).
- Weten wat de verschillen zijn in het functioneren van overheidsdiensten als politie en justitie in het land van herkomst en in Nederland.
- Weten dat bepaalde groepen zijn gemarginaliseerd en dat de criminaliteit onder allochtonen/allochtone jongeren relatief hoger is dan onder autochtonen en wat oorzaken van verschillen kunnen zijn.

3. SOCIAAL-ECONOMISCHE ASPECTEN

3.1. ARBEID

- Weten hoe het staat met de participatie op de arbeidsmarkt van etnische minderheden:
 - weten dat de werkloosheid onder allochtonen relatief hoger is dan onder autochtonen en wat daarvan oorzaken kunnen zijn.
- Beleid en voorzieningen van de overheid op dit gebied in grote lijnen kennen, bijvoorbeeld maatregelen zoals scholing, werkgelegenheidsprojecten, bemiddeling en positieve actie en evenredige vertegenwoordiging (de wet SAMEN) enzovoort.

3.2. SOCIALE ZEKERHEID

- Weten dat etnische minderheden dezelfde rechten hebben als autochtonen bij gelijke verblijfsstatus.
- Inzicht verwerven in hoofdelementen van het sociale zekerheidsstelsel en de rol van lokaal sociaal beleid.

4. ONDERWIJS EN OPVOEDING

- Globaal overheidsbeleid en maatregelen op dit terrein kennen:
 - weten dat het beleid is gericht op gelijke kansen en gelijkwaardigheid van culturen;
 - enkele maatregelen in het multiculturele onderwijs kennen, zoals ISK, OALT, intercultureel onderwijs, huiswerkbegeleiding, voorschoolse opvang, Opstap-projecten;
 - doelen en inhoud van het inburgeringsbeleid voor nieuwkomers in de volwasseneneducatie kennen.
- Weten dat er bijzondere scholen in de eigen geloofsrichting zijn en wat deze doen:
 - weten dat er vrijheid is om 'eigen' scholen te stichten;
 - weten dat er vrije schoolkeuze is voor ouders.

- Weten dat de kwaliteit van scholen wordt gecontroleerd en openbaar gemaakt.
- Weten in hoeverre er zich generatieproblemen en problemen in de opvoeding voordoen en wat daarvan oorzaken kunnen zijn.
- Weten hoe het staat met de participatie in het onderwijs van allochtonen:
 - globaal weten hoe het gesteld is met de opleidingsgraad en de onderwijsresultaten van autochtonen en allochtonen en de ontwikkelingen en oorzaken daarbij;
 - het probleem kennen van de ‘zwarte scholen’;
 - weten dat onderwijs in Nederland gezien wordt als sleutel tot positie in de maatschappij.

5. HUISVESTING

- Weten hoe de stand van zaken in de huisvesting van etnische minderheden globaal is in relatie tot autochtonen en de mogelijke oorzaken van verschillen kunnen aangeven.
- Beleid en maatregelen in dezen kennen:
 - weten dat dit beleid decentraal wordt geregeld binnen centrale kaders;
 - globaal kennen van financiële regelingen voor minder draagkrachtigen zoals huursubsidie en aankoopregelingen;
 - weten dat steeds meer initiatief van de huurders wordt verwacht.

6. GEZONDHEIDSZORG

- Weten hoe de gezondheid en het gebruik van voorzieningen van de etnische minderheden is in vergelijking tot autochtonen en mogelijke oorzaken van verschillen kunnen aangeven:
 - weten dat er verschillen zijn, welke dat globaal zijn en kunnen aangeven welke oorzaken daarvoor worden aangegeven door minderheden zelf;
 - weten dat er een overconsumptie is in somatische zorg en een onderconsumptie in geestelijke en preventieve gezondheidszorg en wat daarvan mogelijke verklaringen kunnen zijn.
- Weten hoe de gezondheidszorg werkt ten aanzien van etnische minderheden en etnische minderheidsgroepen in het bijzonder en wat daarbij dilemma’s (kunnen) zijn:
 - weten dat er dilemma’s kunnen liggen in bijvoorbeeld culturaliseren van het probleem, visie op mannen- en vrouwenbesnijdenis, visie op alternatieve gezondheidszorg, zoals marabouts, winti, kruidendokters, de Nederlandse opvattingen over seksualiteit en homoseksualiteit;
 - weten dat er een ontwikkeling naar intercultureel werken heeft plaatsgevonden.
- Sociale kaart kennen, kunnen aangeven naar welke eerste- en tweedelijnsorganisaties doorverwezen kan worden en wat hun functie is (RIAGG, GGD, Blijf van mijn lijf huizen opvang mogelijkheden voor jeugdige weglopers, hulp voor eenoudergezinnen enzovoort).
- Weten hoe wordt aangekeken tegen de plaats van ouderen in de samenleving (bejaardenhuizen, verpleeghuizen, verzorgingshuizen):
 - bejaardenhuizen voor etnische groepen.

- Weten hoe in de jeugdzorg wordt omgegaan met zorg voor allochtone jeugdigen en hun ouders (inzicht hebben in doelstellingen als betrokkenheid van de ouders) het zoeken van oplossingen in de thuissituatie en (bij uithuisplaatsing) planning van en gerichtheid op terugkeer naar het ouderlijk huis, herwinning van het vertrouwen van ouders (adoptie- en voogdijprocedures).

7. ETNISCHE, CULTURELE EN RELIGIEUZE ASPECTEN

7.1. ORIËNTATIE OP MOGELIJKE TAKEN GEESTELIJKE BEDIENAREN

- Weten welke typen geestelijke bedienaren er in Nederland zijn en wat hun onderlinge structurele verhoudingen zijn.
- Globaal weten welke taken en/of activiteiten deze functionarissen mogelijk kunnen uitoefenen:
 - geestelijk leider (inclusief onderwijstaken);
 - geestelijke verzorging;
 - externe communicatie.
- Inzicht hebben in de verwachtingen die aan hen worden gesteld:
 - door de werkgever;
 - door de Nederlandse overheid;
 - door de Nederlandse samenleving;
 - door de eigen gemeenschap:
 - ▮ weten dat de gelovigen in Nederland andere verwachtingen van de geestelijke bedienaar kunnen hebben dan in het thuisland en welke dat kunnen zijn;
 - ▮ weten dat de verwachtingen per subgroep (jongeren/ouderen) verschillen.
- Weten welke rechtspositie zij zelf hebben.
- Weten welke netwerken er voor de diverse bedienaren zijn en het belang van het gebruik van netwerken kennen.
- Weten hoe de relatie is van de taken van geestelijke verzorging tot de organisaties van zorg en welzijn (zie ook onder Gezondheidszorg).

7.2. RELIGIE

- Weten welke geloofsgroepen en levensovertuigingen in Nederland bestaan:
 - welke zijn er?
 - wat is hun aandeel in totaal?
 - geschiedenis van pluriformiteit;
 - verzuiling/ontkerkelijking.
- Positie van de eigen geloofsrichting in de samenleving kennen:
 - status van het eigen geloof in de samenleving;
 - verschillen in geloofsbeleving van verschillende subgroepen (ouderen/jongeren).
- Weten hoe binnen verschillende geloofsrichtingen wordt gedacht over oecumene.
- Weten hoe binnen de eigen geloofsrichting over eenwording/oecumene in eigen geloof en andere geloofsrichtingen wordt gedacht en hoe deze vorm krijgt in geloof en onderwijs en daarbuiten.

- Begrip verzuiling kennen:
 - historie;
 - verzuiling in onderwijs en media;
 - afnemende rol zuilen (secularisatie).
- Sociale kaart kennen:
 - vertegenwoordigers kerken;
 - vertegenwoordigers andere godsdiensten en geestelijke stromingen;
 - vertegenwoordigers van islamitische opleidingen en media;
 - zelforganisaties;
 - landelijke en regionale koepelorganisaties en belangenorganisaties.

7.3. GEWOONTEN EN GEBRUIKEN EN WETGEVING ROND 'RITES DE PASSAGE'

- Geboorte:
 - weten hoe de wetgeving is;
 - weten hoe de rites zijn binnen de diverse geloofsrichtingen en daarbuiten.
- Huwelijk, partnerschap en scheiden in Nederland:
 - weten dat er veel wordt samengewoond en gescheiden;
 - weten hoe de wetgeving is rond huwelijk, partnerschapregistratie en scheiding;
 - weten hoe de Nederlandse rites zijn voor de verschillende geloofsgroepen en anderen;
 - weten in hoeverre gemengde huwelijken voorkomen, hoe daarmee wordt omgegaan en wat de problemen en uitdagingen kunnen zijn;
 - weten dat een en ander ook geldt voor mensen van gelijk geslacht.
- Overlijden:
 - weten hoe de wetgeving is;
 - weten hoe de Nederlandse rites zijn voor de verschillende geloofsgroepen en anderen.
- Weten hoe in Nederland wordt omgegaan met godsdienstige feesten en rituelen:
 - wetgeving in dezen kennen;
 - overheidsfaciliteiten kennen met betrekking tot ritueel slachten, feest- en gedenkdagen, begraven;
 - weten hoe werkgevers en scholen omgaan met feest- en gedenkdagen in de verschillende geloofsrichtingen.

8. CULTUUR EN TAAL

- Weten dat het overheidsbeleid gericht is op behoud van kansen voor eigen cultuur en taal en maatregelen daarbij kunnen noemen (inspraakorganen, OALT, omroepen, bijzondere scholen, moskee).
- Weten hoe de beeldvorming is van autochtonen over allochtonen, allochtonen over autochtonen, allochtone en autochtone groepen onderling.
- Inzicht verwerven in 'verborgen' normen en waarden en gevoeligheden met betrekking tot bijvoorbeeld WO II, voormalig Nederlands Indië, Duitsers en joden.

- Op de hoogte zijn van de actuele discussies rond de positie van allochtonen in de samenleving (bijvoorbeeld hoofddoekjes, besnijdenis, achterstandspositie, eerwraak, eigen taal enzovoort).
- Weten hoe de participatie van allochtonen is aan autochtoon en allochtoon verenigingsleven en andere sociaal-culturele activiteiten.
- Weten wat de rol van zelforganisaties is.

9. MEDIA

- Weten dat er in het omroepstelsel ruimte is voor speciale groepen en hoe deze hiervan gebruik kunnen maken.

2

Eindtermen NT2/vaktaal

BIJLAGE

Luisteren

Globale eindterm: De leerder begrijpt niet-complexe informatie over veel voorkomende onderwerpen uit het dagelijks leven. Hij begrijpt de globale strekking van langere uitingen over onderwerpen uit de sfeer van beroep en van meer abstracte aard in voldoende mate om de draad van het betoog te volgen. Details zullen hem nog ontgaan. Eenvoudige vaktaal en sterk onderwerp specifiek woordgebruik komt in de teksten voor evenals figuurlijk taalgebruik en van relevante gedeelten begrijpt hij de strekking ook in detail.

Specifieke eindterm: Radio en tv-programma's: de leerder begrijpt hoofdzaken en specifieke informatie mits er voldoende visuele ondersteuning, het spreektempo rustig en de articulatie goed is.

- Voorbeelden van tekstsoorten:*
- Interviews met geestelijke bedienaren in Nederland over de taken die zij uitoefenen.
 - Documentaire over vormgeving van de 'rites de passage' in de verschillende godsdiensten en buiten de godsdiensten.
 - Documentaire over de rechtspositie van etnische minderheden.
 - Documentaire over/lezing over bepaalde etnische groepen, (hogere) criminaliteit bij bepaalde groepen etnische jongeren.
 - Interviews met allochtonen en autochtonen over de rol van onderwijs als sleutel tot maatschappelijke stijging (4.3.a).
 - Documentaire over de plaats van ouderen in de Nederlandse samenleving.
 - Videofragmenten over of interviews met (islamitische) jongeren over onderwerpen als relativisering, geloofsbeleving, toekomst enzovoort.

Specifieke eindterm: Uitleg/voorlichting: de leerder begrijpt niet specialistische informatie in uiteenzettingen. Het spreektempo is normaal, de intonatie is goed, de uitspraak kan dialectkleuring bevatten.

- Voorbeelden van tekstsoorten:*
- Uiteenzettingen van zelforganisaties en hun functie.
 - Uitleg over verschillen tussen functioneren van overheidsdiensten (justitie/politie) in Nederland en in eigen land.
 - Uitleg over het overheidsbeleid ter bestrijding van onderwijsachterstanden (de regelingen, de mogelijkheden, de praktijk).
 - Uiteenzettingen over het fenomeen van zwarte/witte scholen.
 - Uiteenzettingen over de mogelijkheden van islamitische scholen.

Woordenschat: De receptieve woordenschat van de leerder bevat 3500-5000 woorden.

Lezen

Globale eindterm: De leerder kan, desgewenst met behulp van een woordenboek, goed gestructureerde teksten die regelmatig voorkomen in het dagelijks leven en in de werkomgeving, begrijpen. De leerder maakt gebruik van elementen die de structuur en samenhang van de tekst aangeven: subtitels, kopjes, illustraties, structuur- en signaalwoorden. Teksten waarin feiten en meningen, argumentaties vanuit verschillende perspectieven voorkomen worden begrepen, mits deze herkenbaar zijn door expliciete formuleringen en het gebruik van frequente signaalwoorden. Eenvoudige vaktaal en sterk onderwerp specifiek woordgebruik komt in de teksten voor evenals figuurlijk taalgebruik.

Specifieke eindterm: Informatieve teksten: de leerder kan concrete informatie achterhalen over algemene, niet vakspecifieke onderwerpen en over onderwerpen die aansluiten bij de eigen interesse. De teksten zijn geschreven voor een niet-specialistisch publiek.

Voorbeelden van tekstsoorten:

- Brochure over doelgroep en diensten van een instelling voor zorg of welzijn, bibliotheken, arbeidsvoorziening enzovoort.
- (Kranten)artikelen over huwelijk, partnerschap en scheiden in Nederland.
- (Bewerkte) tekst over doelen en inhoud van het inburgeringsbeleid voor nieuwkomers.
- (Kranten)artikelen over opleidingsgraad en onderwijsresultaten van verschillende etnische groeperingen.
- Informatie over rechtspositie en arbeidsvoorwaarden.

Specifieke eindterm: Informatieve teksten: de leerder kan minder concrete informatie achterhalen over vakspecifieke onderwerpen in (bewerkte) artikelen. De teksten zijn goed opgebouwd en hebben als ze langer zijn een goede alinea-indeling.

Voorbeelden van tekstsoorten:

- (bewerkt) artikel over de verschillende geloofsgroepen en levensovertuigingen in Nederland en de daaraan gerelateerde normen en waarden.
- (bewerkte) artikelen over grondrechten, sociale zekerheid en dergelijke en gelijke berechting van allochtone ingezetenen.
- artikelen over actuele maatschappelijke thema's zoals vrij op islamitische hoogtijdagen enzovoort.

Specifieke eindterm: Beschouwende teksten:
De leerder kan informatie achterhalen en globaal de strekking van het betoog begrijpen.

Voorbeelden van tekstsoorten:

- Artikelen over de relatie tussen verschillende vormen van geloofsbeleving en de integratie van islamitische groepen in de Nederlandse samenleving.
- Artikelen over ontwikkelingen in geloofsbeleving of toepassing van religieuze voorschriften bij Nederlandse islamieten.

Woordenschat: De receptieve woordenschat van de leerder bevat 3500-5000 woorden.

Gesprekken

Globale eindterm: De leerder kan op effectieve wijze deelnemen aan (semi) formele en informele gesprekken over onderwerpen van praktische, sociale en beroepsmatige aard, die vallen binnen zijn ervarings- en interesse-wereld. Het taalgebruik is eenvoudig maar voldoende uitgebreid om de specifieke doelen van de spreker te realiseren. De uitingen zijn redelijk gestructureerd. In langere uitingen komen nog grammaticale fouten voor. Het woordgebruik is voldoende om specifieke onderwerpen uit de eigen beroepssfeer te kunnen bespreken, zonodig wordt gebruik gemaakt van omschrijvingen. De spreekstijl is aangepast aan de situatie en aan de gesprekspartners. De uitspraak kan gekleurd zijn door een accent maar levert voor Nederlandse gesprekspartners nauwelijks problemen op. Het spreektempo ligt lager dan dat van een moedertaalspreker.

Specifieke eindterm: (Formeel) overleg en vergaderingen: de leerder kan op effectieve wijze deelnemen aan (het deel van) een bijeenkomst waarin het onderwerp direct met zijn geloof, geloofsgenoten of ambtsuitoefening te maken heeft.

- Voorbeelden van taalgebruikssituaties:*
- (In)formeel overleg met een school-directie over bijvoorbeeld bidgelegenheid voor islamitische leerlingen.
 - Overleg of gesprek met een gemeenteambtenaar of wijkfunctionaris.
 - Overleg of gesprek met functionarissen bij justitie of penitentiaire inrichtingen.

Specifieke eindterm: Informele gesprekken: de leerder kan als vertegenwoordiger van de geloofsgemeente netwerken in de wijk of gemeente. Hij combineert daarbij 'smalltalk' met het bereiken van zakelijke doelen.

- Voorbeelden van taalgebruikssituaties:*
- Contacten onderhouden met relevante maatschappelijke of sociaal-culturele organisaties en instanties.
 - Contacten onderhouden met wijkbureau/wijkwelzijnsinstelling over diensten/activiteiten ten behoeve van de 'eigen' geloofsgemeenschap.
 - Kennismakingsgesprekken voeren met functionarissen van relevante instellingen om te achterhalen in welke mate de instelling van nut kan zijn voor de leden van de geloofsgemeenschap.
 - Kunnen hanteren van geuite vooroordelen of racistische denkbeelden tijdens gesprekken
 - Gesprekken kunnen voeren met geloofsbedienaren van andere geloofsrichtingen.

Specifieke eindterm: De leerder kan (telefonisch) contacten leggen, afspraken maken en regelen. De leerder kan langere telefoongesprekken voeren.

- Voorbeelden van taalgebruikssituaties:*
- (Telefonische) contacten leggen en afspraken maken met instellingen en functionarissen op relevante terreinen (welzijnszorg, jongerenvereniging, justitie, andere geloofsbedienaren van andere geloofsrichtingen enzovoort).
 - Bij een functionaris van een instelling achterhalen welke diensten ze verlenen.
 - Een vakbondsfunctionaris informeren over de betekenis van vasten tijdens de ramadan.

Woordenschat: De productieve woordenschat is niet goed aan te geven.

Sprekken

Globale eindterm: De leerder kan mondeling verslag uitbrengen en monologen houden (een situatie of een probleem uitleggen). Het taalgebruik is eenvoudig maar voldoende uitgebreid om de specifieke doelen van de spreker te realiseren. De uitingen zijn redelijk gestructureerd. In langere uitingen komen nog grammaticale fouten voor.

Het woordgebruik is voldoende om specifieke onderwerpen uit de eigen beroepsfeer te kunnen bespreken, zondig wordt gebruik gemaakt van omschrijvingen. De spreekstijl is aangepast aan de situatie en aan de gesprekspartners. De uitspraak kan gekleurd zijn door een accent, maar levert voor Nederlandse gesprekspartners nauwelijks problemen op. Het spreektempo ligt lager dan dat van een moedertaalspreker.

Specifieke eindterm: Monoloog: de leerder kan een uiteenzetting geven over zaken die het geloof en/of de geloofsgenoten betreffen voor toehoorders die niet-deskundig zijn.

Voorbeelden van taalgebruikssituaties:

- Geven van informatie over de islam tijdens een rondleiding door de moskee voor geïnteresseerde buurtgenoten.
- Uitleg geven over de achtergronden en uitvoeringsvarianten van 'rites de passage' aan bijvoorbeeld een uitvaartondernemer.
- Geven van informatie over de islam en/of gewoonten en gebruiken van islamieten aan schoolbesturen of opbouwwerkers van welzijnsinstellingen.
- Kunnen aangeven wat belang en betekenis is van islamitische hoogtijdagen.
- Kunnen aangeven wat de eigen taakopvatting als geestelijke bedienaar is.
- Kunnen aangeven hoe om te gaan met racistische uitingen, negatieve beeldvorming en vooroordelen.
- Kunnen benoemen van oorzaken van achterstanden bij specifieke allochtone groepen.

Specifieke eindterm: Mondeling verslag: de leerder kan mondeling verslag doen van gesprekken, discussies en vergaderingen.

Voorbeelden van taalgebruikssituaties:

- Vragen kunnen stellen over onderwerpen die tijdens de oriëntatiecursus voor geestelijke bedienaren aan de orde komen.
- Tijdens de oriëntatiecursus voor geestelijke bedienaren verslag uitbrengen van de uitgevoerde praktijkopdrachten.
- Standpunten of meningen verwoorden in overlegsituaties, argumenten aanvoeren.
- Tijdens een overleg met maatschappelijk- of sociaal-culturele organisaties verslag uitbrengen van een vergadering in eigen gelederen.

Woordenschat: De productieve woordenschat is niet goed aan te geven.

3

BIJLAGE

Stroomschema inburgeringstraject geestelijke bedienaren

Stroomschema inburgeringstraject geestelijke bedienaren

Activiteit deelnemer

Activiteit trajectbegeleiding

Activiteit trajectbegeleider

Aanmelding

Inburgeringsonderzoek

Vaststelling beginniveau, opleidingsachtergrond, beschikbaarheid en leermogelijkheden

Ontheffing beroepenoriëntatie

Ontheffen van verplichting van beroepenoriëntatie

Uitleggen en bespreken aard van specifiek aanbod voor geestelijke bedienaren

Contact opnemen met moskeebestuur

Aanmelding bij meldpunt voor deelname specifiek programma en invullen van te verwachten datum van deelname

Afspraken met betrekking tot tussentijdse gesprekken en maatschappelijke begeleiding

Beschikking

Verwijzing naar ROC voor algemeen programma

Start NT2-programma op ROC of middels zelfstudie

Start MO-programma op ROC of middels zelfstudie (totaal ongeveer 240 sbu's)

Tussentijdse gesprekken met trajectbegeleider

Begeleidingsgesprekken en coaching

Tussentijds volgen van voortgang en voeren van tussentijdse begeleidingsgesprekken

Na ongeveer 20 weken start specifiek programma

Begeleidingsgesprekken en coaching

Aanleveren van gegevens van deelnemer aan uitvoerende instantie die specifiek programma verzorgt

10 bijeenkomsten centraal in Nederland en praktijkopdrachten in de eigen woonomgeving (ongeveer 300 sbu's)

Doorcontracteren van f 6000,- voor deelname aan specifiek programma

Afsluiting specifiek programma met certificaat

Aanmelding deelnemer bij ROC voor afname NT2 en MO profieltoetsen binnen 1 jaar na start traject

Afsluiting inburgeringstraject met MO profieltoets en NT2 profieltoets binnen 1 jaar na start traject

Beëindigen begeleidingstraject

Verklaring ten behoeve van bekostiging

4

Aanmeldingsformulier

BIJLAGE

AANMELDINGSFORMULIER VOOR HET SPECIFIEKE PROGRAMMA VOOR GEESTELIJKE BEDIENAREN

Gemeente:
Contactpersoon:
Adres:
Telefoon:
E-mail:

Naam geestelijk bedienaar:
Moedertaal:
Adres:
Woonplaats:
Telefoon:
E-mail:

Datum van aanmelding:
Geloofsrichting geestelijk bedienaar:
Nationaliteit geestelijk bedienaar:
Datum van aankomst in Nederland:

Datum van inburgeringsonderzoek:
Datum van aanvang algemeen programma
van inburgeringstraject:
**Verwachte datum van
aanvang specifieke programma:**

Bovenstaande geestelijk bedienaar volgt/heeft gevolgd het algemeen programma van het inburgeringstraject op de volgende onderwijsinstelling:

Naam instelling:
Adres:
Plaats en postcode:
Contactpersoon instelling:
Telefoon:
E-mail:

Opmerkingen:
.....
.....
.....

Dit formulier invullen en opsturen naar het meldpunt dat door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is ingesteld, onder vermelding van: aanmelding geestelijke bedienaren onder de WIN.

Zie voor het adres van het meldpunt: www.inburgernet.nl